

บทที่ 6

ประเภทนักรการเมือง

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการวิจัยกรณีนักรการเมืองในจังหวัด เชียงราย ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จำนวน 54 คน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 คน สมาชิกสภาจังหวัด 30 คน และสมาชิกสภาเทศบาล 18 คน) ประจักษ์ว่า แรงจูงใจ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือทรัพยากร เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนักรการเมือง (politicians) และปัจจัยดังกล่าวนี้มีลักษณะ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ทรัพยากร (resource) หมายถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีนัยสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวข้างต้นอยู่หลายประการ คือ ความรู้ เงิน และทักษะ จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งสามดังกล่าวมีอิทธิพลต่อกันและกันและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับนักรการเมือง กล่าวคือ บุคคลที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้สูง มักจะมีรายได้สูงและมีทักษะในทางการเมืองสูงตามไปด้วย ซึ่งจะพบว่านักรการเมืองส่วนใหญ่ที่เข้าสู่การเมืองมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง อันเป็นทรัพยากรที่มีนัยสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบรรดานักธุรกิจหรือพ่อค้า จังหวัด เชียงราย

บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เป็นผู้มืทรัพยากรมากและทรัพยากรดังกล่าวผลักดันให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง กล่าวคือ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ส่งผลทำให้เขามีความเชื่อมั่นหรือเห็นความสำคัญในความสามารถของตนในทางการเมืองสูง กล่าวอีกนัยหนึ่ง บุคคลดังกล่าวมีความสำนึกในความสำคัญทางการเมืองสูง จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนักรการเมือง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถในทางการเมืองสูง บุคคลนั้นเชื่อมั่นว่าตนเองมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลในการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลหรือการ

เมืองไปในทิศทางที่ตนต้องการ และมีความสามารถที่จะเป็นนักการเมือง¹

ข้อสังเกตที่มีนัยสำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกในความสำคัญทางการเมืองกับความไว้วางใจทางการเมือง จากผลการวิจัย นักการเมืองดังกล่าวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติของจังหวัดเชียงราย มักจะมีความสำนึกในความสำคัญทางการเมืองและความไว้วางใจทางการเมืองในระดับสูง ซึ่งมีอิทธิพลผลักดันให้บุคคลเหล่านี้เข้าสู่การเมืองโดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อจะได้เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นของตน

อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยยังพบอีกว่า มูลเหตุแห่งแรงจูงใจของนักการเมืองในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีนัยสำคัญอย่างเด่นชัด คือ

1. การรักษาความเป็นธรรมในสังคม
2. การแสวงหาชื่อเสียงเกียรติยศ
3. การตอบสนองความต้องการทางจิตใจ

ปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าวนี้นี้ กล่าวได้ว่าเป็นมูลเหตุแห่งแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดเชียงราย

ถ้าหากพิจารณาถึงความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยทั้ง 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือทรัพยากรทางการเมือง จากผลการวิจัยกรณีนักการเมืองในจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งปัจจัยทั้งสามมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน กล่าวคือปัจจัยทั้งสามต่างเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกันในระบบการเมืองที่เปิดโอกาสอย่างกว้างขวาง เช่นกรณีที่นักการเมืองมีแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงนั้นหมายความว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้มีความสำนึกในความสำคัญทางการเมืองและความไว้วางใจระดับสูง

¹ Robert A. Dahl, Modern Political Analysis (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1963); pp. 98-99.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทรัพยากรและแรงจูงใจ ทำให้สามารถ
จำแนกนักการเมืองออกได้ 4 ประเภท ตามแผนผังการจำแนกในรูปที่ 6.1

รูปที่ 6.1 จำแนกประเภทนักการเมือง

		ทรัพยากร	
		มาก	น้อย
แรงจูงใจ	สูง	ก (นักการเมืองอาชีพ)	ค (นักการเมืองสมัครเล่น)
	ต่ำ	ข (นักการเมืองนายทุน)	ง (นักเสียงไชคการเมือง)

จากตารางดังกล่าวข้างต้น สามารถแบ่งประเภทของนักการเมืองได้ 4
ประเภทคือ

ก. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงและมี
ทรัพยากรจำนวนมาก เรียกว่า นักการเมืองอาชีพ

ข. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ แต่มี
ทรัพยากรจำนวนมาก เรียกว่า นักการเมืองนายทุน

ค. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง แต่
มีทรัพยากรน้อย เรียกว่า นักการเมืองสมัครเล่น

ง. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ แต่
(น้อย)มีทรัพยากรน้อย เรียกว่า นักเสียงไชคการเมือง

แต่สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม และทรัพยากรอยู่ในระดับต่ำ กลุ่มบุคคลนี้ก็เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนักรการเมืองได้

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มบุคคลอีกบางส่วน แม้ว่าจะมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม อยู่ในระดับต่ำ และมีทรัพยากรน้อย แต่กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีแรงจูงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก ก็สามารถที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในระดับนักรการเมืองได้เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาสถานภาพความเป็นจริงของนักรการเมืองจังหวัด เชียงรายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งหมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล ใครที่จะศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะการ เมืองได้ดังนี้

ก. นักรเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงและทรัพยากรมาก

โครงสร้างทาง เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม แต่มีประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่ประกอบอาชีพด้านค้าขายหรือธุรกิจ และอุตสาหกรรม จากการวิจัยพบว่า นักรเมืองส่วนใหญ่ในจังหวัด เชียงรายประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ ซึ่งมีฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง นั้นหมายความว่า กลุ่มบุคคลนี้มีรายได้ อาชีพ วุฒิการศึกษา อยู่ในระดับสูงมาก เมื่อ เปรียบเทียบกับประชาชนที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมส่วนใหญ่ของจังหวัด

นักรเมืองที่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจ สังคมและทรัพยากรมาก และมีแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง สำหรับในจังหวัด เชียงราย นักรเมืองที่จัดได้ว่าอยู่ในประเภทนี้ คือ

1. นายมงคล จงสุทธนามณี มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจสังคมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากเป็นเจ้าของธุรกิจ เช่น บริษัทอรุณศิลป์ชัยจำกัด เจ้าของโรงพยาบาลนคร และการให้เช่าวิดีโอ

2. นายแพทย์สมศาสตร์ รัตนสัด ดำเนินธุรกิจบ้านเช่า ที่ดิน ขายพืช เศรษฐกิจต่าง ๆ และเปิดคลินิกส่วนตัว

3. จำสืบ เอก ทรงธรรม บัญญาดี ดำเนินธุรกิจด้านการพิมพ์และ
นักจัดรายการวิทยุ
  4. นายวันชัย สุทธนามณี ดำเนินธุรกิจด้านการรับเหมาก่อสร้าง
ผู้จัดการโรงพยาบาลเชียงใหม่รายรามาและผู้จัดการบริษัทอรรถศิลป์ชัยจำกัด
  5. นายวิสาร เตชะธีระวัฒน์ ดำเนินธุรกิจด้านส่งคนงานไปทำงาน
ต่างประเทศ เปิดกิจการร้านขายยา มีสำนักงานทนายความและรับว่าความทั่วราชอาณาจักร
  6. นางเกษราพรรณ สมรัตน์ ดำเนินการประกอบกิจการค้าน้ำมัน
เชื้อเพลิงของ ปตท. อำเภอยะโฮง และ เป็นเจ้าของบริษัทรถทัวร์เชียงใหม่ -
กรุงเทพฯ
  7. นายธรรมสิทธิ์ วันไชยธนวงศ์ ดำเนินการประกอบอาชีพรับเหมาก่อ
ก่อสร้างหรือดำเนินการซื้อขายพืชผลผลิตทางการเกษตรตามหมู่บ้าน
  8. นายวิโรจน์ ไชยวงษ์ ดำเนินการประกอบการรับเหมาก่อสร้าง
และการซื้อขายพืชผลทางการเกษตร
  9. นายวีรเดช ทรงชัยกุล อดีตผู้จัดการธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ
จำกัดและเจ้าของและผู้จัดการร้านอาหาร สถานที่บริการในจังหวัดเชียงใหม่
  10. นายทองคำ เตือนสกุล ดำเนินการด้านการขนส่งระหว่างจังหวัด
เช่น อำเภอยะโฮง-เชียงใหม่ และรับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น
  11. นายอดุลย์ อนุรักษ์ ดำเนินการรับเหมาก่อสร้าง และเจ้าของ
ฟาร์มปศุสัตว์เลี้ยงโคกระบือเพื่อป้อนโรงฆ่าสัตว์ในจังหวัดเชียงใหม่
  12. นายวินัย รัชชมนุชย์ ประกอบอาชีพทนายความ
- จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า นักการเมืองดังกล่าวข้างต้นมี
สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง นั้นหมายความว่า นักการเมืองเหล่านี้
มีรายได้สูง ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยในบทที่ 4 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า นักการเมืองส่วน
ใหญ่มีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง

แต่เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจทางการเมืองของนักการเมืองเหล่านี้ จะพบว่านักการเมืองเหล่านี้มีแรงจูงใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาถึงสาเหตุของสถานดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า นักการเมืองเหล่านี้ส่วนใหญ่ประกอบด้านธุรกิจหรือการค้าขาย ซึ่งนักการเมืองส่วนใหญ่มีแรงจูงใจที่จะเข้าสู่การเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองหรือต้องการดำเนินธุรกิจหรือการค้าดังที่ได้กล่าวถึงปัจจัยซึ่งนักการเมืองเหล่านี้ได้กล่าวถึงแรงจูงใจที่ผลักดันให้นักการเมืองดังกล่าว เข้าสู่การเมืองในฐานะตัวแทนของประชาชนได้ให้สัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

"สาเหตุที่สำคัญในการผลักดันให้นักการเมืองเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากนักการเมืองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการค้าหรือธุรกิจ เช่น การรับเหมาก่อสร้าง หรือการจัดสรรบ้านเช่าและที่ดิน นักการเมืองเหล่านี้มีความต้องการเข้าสู่การเมืองมาก เพราะการเป็นนักการเมืองสามารถที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนและธุรกิจของตนเอง คือ ความต้องการที่ธุรกิจการค้าขายของตนให้กว้างขวางต่อไปและต้องการรักษาผลประโยชน์ของตน นอกจากนี้เป็นนักการเมืองยังสามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อประชาชน"

ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านการรักษาผลประโยชน์ของตนเองเป็นแรงจูงใจทางการเมืองที่ส่งผลให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมทางการเมืองและสามารถที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนได้ คำถามที่สำคัญในขณะนี้คือ นักการเมืองเหล่านี้เข้าสู่การเมืองได้อย่างไร ประเด็นนี้จากผลการวิจัยปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะใช้ทรัพยากร เช่น การเงิน ในการหาเสียง ดังนั้นกลุ่มบุคคลนี้เข้าสู่การเมืองโดยมากมักจะมีทรัพยากรอยู่ในระดับสูงมาก ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่เข้ามาในเวทีการเมืองส่วนใหญ่จึงเป็นกลุ่มนายทุน พ่อค้าและนักธุรกิจ เพื่อควบคุมผลประโยชน์ของตน เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือทรัพยากรกับแรงจูงใจในการเมืองในการรักษาหรือขยายผลประโยชน์ของตน เป็นสำคัญ

ข. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูง แต่มีทรัพยากรน้อย

นักการเมืองในจังหวัด เชียงรายทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่เข้าสู่การเมือง โดยมีระดับแรงจูงใจทางการเมืองสูงมาก แต่มีทรัพยากรน้อย นักการเมืองเหล่านี้มีอะไรมาผลักดันให้เข้าสู่การเมือง คำตอบที่สามารถให้ความกระจ่างชัดคือ นักการเมือง

ดังกล่าวนี้ ต้องการแสวงหาชื่อเสียง เกียรติยศให้แก่วงศ์ตระกูลของตน ต้องการรักษาความเป็นธรรมในสังคม ดังที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์มาแล้วในบทที่ 5

ในจังหวัด เชียงราย นักการเมืองที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ได้แก่

1. นายแพทย์ กาญจนรัมย์ อาชีพเกษตรกรรม
2. นายทวี พุทธจันทร์ อาชีพทนายความ
3. สิบ เอก กมล สุริยไชย อาชีพนักจัดรายการ
4. นายวัลลภ สุปดิษฐกุล นักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

นักการเมืองดังกล่าวนี้กล่าวได้ว่า มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำหรือปานกลางแต่มีแรงจูงใจทางการเมืองในการที่จะเข้าไปรักษาผลประโยชน์ เช่น การแสวงหาความเป็นธรรมและการแสวงหาชื่อเสียง เกียรติยศ ให้แก่วงศ์ตระกูลให้กับตนเอง

สำหรับกลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่นักการเมืองเหล่านี้ใช้เพื่อการเข้าสู่การเมืองคือการติดตามข้าราชการของรัฐ เวลาออกไปตรวจราชการหรือให้บริการเคลื่อนที่แก่ประชาชนการเข้าร่วมสังกัด กลุ่ม หรือองค์กร ชมรมต่าง ๆ ที่สามารถแสดงผลงานให้ประชาชนได้รับรู้ซึ่ง เป็นการประชาสัมพันธ์ตนเองไปในตัว หรือการทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและช่วยกันแก้ปัญหาให้แก่ประชาชน ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อจะได้รับ เลือกลงสู่วงการเมืองในฐานะนักการเมือง

ค. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำและมีทรัพยากรต่ำ

สำหรับนักการเมืองในจังหวัด เชียงรายที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ไม่มีเลย เพราะส่วนใหญ่ักการเมืองที่เข้าสู่การเมืองจะมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจ สังคมหรือทรัพยากรสูงและมีแรงจูงใจทางการเมืองสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้า เป็นนักการเมืองระดับชาติ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ยิ่งจะมีแรงจูงใจทางการเมืองอยู่ในระดับสูงกว่านักการเมืองในระดับท้องถิ่นคือ สมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล นอกจากนั้นนักการเมืองระดับชาติ (สส.) ก็ยิ่งจะมีทรัพยากรสูงขึ้นไปกว่า กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า นักการเมือง

ในระดับท้องถิ่นคือ สมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาลได้เข้าสู่การเมืองในระดับชาติคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักการเมืองเหล่านี้ มีทรัพยากรทางการเมืองมากกว่าสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัดและมีแรงจูงใจทางการเมืองในระดับสูง

ง. นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำแต่มีทรัพยากรมาก

สภาพความเป็นจริงของนักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย มีนักการเมืองที่มีคุณลักษณะดังกล่าวคือ นักการเมืองที่มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ แต่มีทรัพยากรมาก เช่น กรณีของนางอำไพ ปัญญาดี เป็นต้น ทำไมกล่าวเช่นนี้เพราะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับนักการเมืองของนางอำไพ ปัญญาดี ปัจจัยที่ผลักดันให้เข้าสู่การเมือง เนื่องจากการคลุกคลีกับการเมือง เพราะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับจำสิบ เอกทรงธรรม ปัญญาดี ซึ่งมีฐานะเป็นสามี ผู้ที่มีอาชีพนักการเมืองดังกล่าว ได้ผลักดันให้นักการเมืองดังกล่าวนี้เข้าสู่การเมือง

ดังที่นางอำไพ ปัญญาดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"สิ่งที่ผลักดันให้ดิฉัน เข้าสมัครรับเลือกตั้งจนกระทั่งได้รับเลือกตั้ง เพราะ ดิฉันได้สัมผัสและคลุกคลีกับการเมืองอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องจากสามีของดิฉัน เป็นนักการเมือง ทำให้ดิฉันเองได้เรียนรู้อะไรหลาย ๆ อย่างที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เมื่อติดตามคุณทรงธรรมไปเยี่ยมราษฎร ก็มีความต้องการที่จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้ การเป็นนักการเมืองสามารถที่จะสร้างชื่อเสียงให้วงศ์ตระกูลและช่วยประชาชนได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีความพร้อมทางด้านฐานะ เศรษฐกิจแล้ว"¹

นักการเมืองท่านนี้ สามารถกล่าวได้ว่า มีแรงจูงใจในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างอยู่ในระดับต่ำ แต่มีสถานะทาง เศรษฐกิจและทรัพยากรมาก

1

อำไพ ปัญญาดี. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงราย, สัมภาษณ์
วันที่ 6 ธันวาคม 2528.

สรุป

กล่าวได้ว่านักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในจังหวัด เชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยอาศัยปัจจัยด้านแรงจูงใจทางการเมืองและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมหรือทรัพยากร ปัจจัยตัวกำหนด ซึ่งสามารถแบ่งนักการเมืองออกได้ 4 กลุ่มคือ นักการเมืองที่มีแรงจูงใจทางการเมืองสูง มีทรัพยากรมาก นักการเมืองที่มีแรงจูงใจทางการเมืองสูง แต่มีทรัพยากรน้อย นักการเมืองที่มีแรงจูงใจทางการเมืองต่ำ แต่มีทรัพยากรมาก และนักการเมืองที่มีแรงจูงใจทางการเมืองต่ำและมีทรัพยากรน้อย นอกจากนี้ยังประจักษ์ว่า นักการเมืองในระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีแรงจูงใจทางการเมืองสูงกว่านักการเมืองระดับสมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาล และมีทรัพยากรมากกว่าหรือมีความพร้อมมากกว่า นักการเมืองในระดับท้องถิ่น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นักการเมืองระดับท้องถิ่นมีแรงจูงใจทางการเมืองต่ำกว่านักการเมืองในระดับชาติ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) และมีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการเมืองน้อยกว่านักการเมืองระดับชาติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย